

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΛΙΡΕΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ
6386

Οί Προφήται ως είδον,
οί Ἀπόστολοι ως ἐδίδαξαν,
ἡ Ἐκκλησία ως παρέλαβεν,
...οὕτω φρονοῦμεν,
οὕτω λαλοῦμεν,
οὕτω κηρύσσομεν Χριστόν
τόν ἀληθινόν Θεόν ἡμῶν.

ΤΕΥΧΟΣ 120

ΤΡΙΠΟΛΙΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΛΗΡΙΚΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΘΕΣΜΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΙΣΜΑΤΟΣ

Κρίση θεσμών και Ίερωσύνη

Η εποχή μας είναι εποχή άμφισβήτησης και κριτικής των πάντων. Η γενικευμένη άμφισβήτηση, ή άρνηση κάθε αυθεντίας, ή σχετικοποίηση κάθε αλήθειας είναι καιρία στοιχεία του φαινομένου της «μετανεωτερικότητας», που την χαρακτηρίζει. Όλοι οι θεσμοί, ιδιαίτερα όσοι θεωρούνται «παραδοσιακοί», διέρχονται σοβαρή κρίση. Η προσφορά τους στο παρελθόν δεν αναγνωρίζεται και ή χρησιμότητά τους στο παρόν και στο μέλλον δεν εκτιμάται. Είναι φυσικό, μεταξύ όσων βρίσκονται στο στόχαστρο αυτής της κριτικής, να είναι και ή Ἐκκλησία, ή οποία δέχεται, ίσως, τή σφοδρότερη κριτική από κάθε άλλο θεσμό. Και επειδή στή συνείδηση των πολλών ή Ἐκκλησία ταυτίζεται με τους όρατους εκπροσώπους της, τους Κληρικούς, ή άμφισβήτησή της λαμβάνει τή συγκεκριμένη μορφή της άμφισβήτησης του Κλήρου, αλλά και του ίδιου του θεσμού της Ίερωσύνης. «Οί Ίερείς δεν μᾶς χρειάζονται πλέον. Δεν προσφέρουν κάτι ιδιαίτερο, δεν είναι άποδοτικοί. Η κοινωνία μας χρειάζεται τεχνοκράτες, οικονομολόγους, μηχανικούς, ανθρώπους των έργων, γνώστες και χειριστές τής σύγχρονης τεχνολογίας!»

Είναι άναμενόμενο, τέτοιες αντίληψεις να κυριαρχούν μεταξύ άθέων ή όσων έχουν άποσυνδεθεί από τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση και από κάθε θρησκευτική πίστη. Παρόμοιες αντίληψεις, όμως, εμφανίζονται και μεταξύ πιστών Χριστιανών, μελών τής Ἐκκλησίας μας. Ἄν εκείνο που έχει ιδιαίτερη αξία είναι ή προσωπική σχέση καθενός με τόν Θεό, τότε γιατί άπαιτείται ή διamesολάβηση τής Ίερωσύνης; Γιατί είναι άπαραίτητη ή ένταξη στήν Ἐκκλησία για τήν επίτευξη τής σωτηρίας μας; Δέν άρκει ή προσωπική επαφή με τόν Θεό; Η Ἐκκλησία είναι κάποιος θεσμός, με όρατή δομή και όργάνωση, ή μήπως είναι ό άόρατος σύνδεσμος όσων πιστεύουν στον Θεό και «κοινωνούν» μαζί Του; Η διατύπωση τέτοιων προβληματισμών είναι σαφής ένδειξη ότι έχει κλονιστεί σημαντικά ό,τι άποκαλοῦμε συνήθως

έκκλησιαστικό ή έκκλησιολογικό φρόνημα!

Ίσως λίγοι γνωρίζουν ότι ή άμφισβήτηση αυτή πρωτοεμφανίστηκε στους κόλπους του ίδιου του Χριστιανισμού πριν από κάποιους αιώνες. Ειδικότερα, ή θρησκευτική Μεταρρύθμιση του 16ου μΧ. αϊ. (Προτεσταντισμός) ήταν τό πρώτο ισχυρό κίνημα, που άποδόμησε τήν περί Ἐκκλησίας και Ίερωσύνης χριστιανική πίστη. Οί παραπάνω προβληματισμοί, που εμφανίζονται άκόμη και μεταξύ Ὁρθοδόξων πιστών, είναι κλασικές προτεσταντικές θέσεις. Όμως, είχε ήδη προηγηθεί μία άλλη διαστροφή τής περί Ἐκκλησίας και Ίερωσύνης αλήθειας έντός του Ρωμαιοκαθολικισμού. Ο Προτεσταντισμός προέκυψε άκριβώς, ως αντίδραση σ' αυτή τή διαστροφή, καταλήγοντας στο άλλο άκρο, όπως θά δοῦμε. Η διαστροφή αναφέρεται στή σχέση Κλήρου και Λαού, καθώς και στή σχέση «θεσμού» και «χαρίσματος» έντός του Σώματος τής Ἐκκλησίας. Λέγοντας «θεσμό» έννοοῦμε, συνήθως, τό λειτουργήμα τής Ίερωσύνης, δηλ. τήν ειδική Χάρη, που λαμβάνει κάποιος με τή Χειροτονία του να τελει τά Μυστήρια, να διδάσκει τόν Λαό του Θεού και να προϊστασται στήν Ἐκκλησία. Και λέγοντας «χάρισμα» έννοοῦμε όλα εκείνα τά πνευματικά χαρίσματα, που χορηγούνται στους Ἁγίους τής Ἐκκλησίας στον άγώνα για τόν προσωπικό άγιασμό τους. Με αυτή τήν έννοια, τό πρόβλημα τίθεται ως εξής: Τί προηγείται στήν Ἐκκλησία, ό «θεσμός» ή τό «χάρισμα», οί μόνιμοι Λειτουργοί (Κληρικοί) ή οί Ἁγιοι (χαρισματοῦχοι); Οί σύγχρονοι θεολόγοι άποκαλοῦν τό πρόβλημα αυτό «διαλεκτική θεσμού και χαρίσματος». Ἄς δοῦμε όμως, πώς εμφανίζεται τό πρόβλημα σε δύο διαφορετικές έκδοχές του Χριστιανισμού, τή ρωμαιοκαθολική και τήν προτεσταντική.

Η Βατικάνεια αντίληψη για τήν Ίερωσύνη

Οπως είναι γνωστό, κατά τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση, ό Ρωμαιοκαθολικισμός άποτελεί έκπτωση από τόν αυθεντικό Χριστιανισμό των δέκα πρώ-

**Ὁ Μέγας Ἀρχιερεύς Ἰησοῦς Χριστός (Εβρ. 4,4).
Ἡ πηγὴ τῆς Ἱερωσύνης τῆς Ἐκκλησίας.**

των αἰώνων. Εἶναι σαφὴς διαφοροποίηση ἀπ' αὐτόν, πού διαπιστώνεται ἀκόμη καὶ ἱστορικά. Ὁ σύγχρονος ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβις τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας (1894-1979), τὸν ἀποκαλεῖ «πτώσει», ἀναφέροντας χαρακτηριστικά: «Στὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὑπάρχουν τρεῖς κυρίως πτώσεις: τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Πάπα!». Μεταξὺ ἄλλων ἐντὸς τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, μποροῦν νὰ ἐντοπιστοῦν πολλές ἐκκλησιολογικὲς διαστροφές καὶ διαφοροποιήσεις.

Εἰδικότερα, ἀπὸ τίς δύο ὕψεις τῆς Ἐκκλησίας ὑπερτονίζεται ἡ ἐξωτερικὴ καὶ ὄρατὴ ὄψη (ἡ Στρατευομένη Ἐκκλησία), σέ βάρος τῆς ἀόρατης (Θριαμβεύουσας) Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ κατανοήθηκε περισσότερο ὡς θεσμός, στὸν ὁποῖο κυριαρχεῖ ἡ δομὴ καὶ ἡ ὀργάνωση. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, κατανοήθηκε καὶ ἡ Ἱερωσύνη. Αὐτὴ ἔπαψε νὰ θεωρεῖται διακονία τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἢ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου καὶ ἀσκεῖται πλέον ὡς ἐξουσία, καταπιεστικὴ μάλιστα γιὰ τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως. Οἱ βαθμοὶ τῆς Ἱερωσύνης, ὁ Διάκονος, ὁ Πρεσβύτερος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, κατανοοῦνται ὡς «ἀξιώματα» (βαθμίδες ἐξουσίας) ἐντὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας (στὴν Ὀρθόδοξη ὀρολογία ἀποφεύγουμε τοὺς ὄρους «ἀξιώματα» - «ἀξιωματοῦχοι» γιὰ τοὺς φορεῖς τῆς Ἱερωσύνης καὶ χρησιμοποιοῦμε τοὺς ὄρους «λειτουργήματα» - «λειτουργοί» λέμε π.χ. «τὸ λειτούργημα τοῦ Ἐπισκόπου»).

Στὴν κορυφὴ τῆς πυραμιδικῆς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας βρίσκεται ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης (ὁ Πάπας). Ἡ ἐξουσία του ἐπεκτείνεται σέ ὀλόκληρη τὴν Ἐκκλησία, τὸ δὲ πρωτεῖο του εἶναι σαφῶς «πρωτεῖο ἐξουσίας». Δὲν ἀσκεῖ ἐξουσία σέ συγκεκριμένο χῶρο (στὶς Ἐκκλησίες

τῆς Δύσεως) καὶ τὸ πρωτεῖο του δὲν εἶναι «πρωτεῖο τιμῆς», ὅπως συνέβαινε στὴν ἀρχαία ἀδιαίρετη Ἐκκλησία καὶ ὅπως ἰσχύει μέχρι σήμερα γιὰ τοὺς Πατριάρχες τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπιπλέον, κατέχει, ὑποτίθεται, καὶ «πρωτεῖο ἀληθείας»: ὅταν ὁμιλεῖ «ἀπὸ Καθέδρας», ἀπευθυνόμενος στὴν «Καθολικὴ Ἐκκλησία» («Urbi et Orbi»), τότε οἱ λόγοι καὶ οἱ ἀποφάσεις του εἶναι ἀλάθητα καὶ ἀποφαίνεται ὀριστικά καὶ ἀμετάκλητα γιὰ κάθε ζήτημα (πρόκειται γιὰ τὴν αἵρεση τοῦ παπικοῦ ἀλάθητου)! Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου παραμερίστηκε ἡ ἀντίληψη ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπεκράτησε ἡ ἀντίληψη ὅτι ὁ Πάπας εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸς θεωρεῖται ὁ μοναδικὸς ἀντιπρόσωπος («vicarius») τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ. Ἡ παρουσία του ἀναπληρώνει τὴν παρουσία τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ: ἐφ' ὅσον ὁ Πάπας ρυθμίζει μόνος του τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Χριστὸς δὲν χρειάζεται οὔτε νὰ ἐνεργεῖ, οὔτε νὰ φροντίζει, οὔτε νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν Ἐκκλησία Του, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ παραμένει «ἐξόριστος» στὸν οὐρανο! Ὁ ἐκάστοτε Πάπας ἀσκεῖ τὴν ἐξουσία, πού ὁ Κύριος παρέδωσε, δῆθεν, στὸν ἀπόστολο Πέτρο, ἀλλὰ καὶ ἐνσαρκώνει τὸ πρόσωπο τοῦ ἀποστόλου Πέτρου: εἶναι «ὁ ἴδιος ὁ Πέτρος» («Petrus ipse»!).

Εἶναι φανερό, ὅτι ἡ θέση τοῦ Πάπα στὸν Ρωμαιοκαθολικισμό διαφέρει οὐσιαστικά ἀπὸ αὐτὴ τῶν Ἐπισκόπων. Ὁ Πάπας δὲν εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ὁ «πρῶτος μεταξὺ ἴσων», ἀλλὰ ἐκεῖνος πού κατέχει τὸ πλήρωμα τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας. Ὅ,τι ἔχει κάθε Ἐπίσκοπος, τὸ ἔχει λάβει καὶ τὸ ἀντλεῖ ἀπὸ τὸν Πάπα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀσκεῖ λόγω τῆς κοινωνίας του μὲ αὐτόν. Ἀκόμη καὶ ὅταν οἱ Ἐπίσκοποι συνέρχονται σέ Σύνοδο, ὅ,τι ἔχουν ὅλοι μαζί ὑστερεῖ καὶ ὑπολείπεται ἐναντι ἐκείνου πού ἔχει ὁ Πάπας μόνος του. Γι' αὐτὸ ὁ Πάπας μπορεῖ νὰ ἀκυρώνει κατὰ τὴ βούλησή του τίς ἀποφάσεις κάθε Συνόδου, ἀκόμη καὶ Οἰκουμενικῆς. Οἱ Σύνοδοι τοῦ Παπισμοῦ ἔχουν συμβουλευτικὸ ἢ μᾶλλον διακοσμητικὸ χαρακτήρα.

Πρακτικά, ἐντὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας δημιουργήθηκε ἓνα συνεχῶς διευρυνόμενο χάσμα μεταξὺ Κλήρου καὶ Λαοῦ. Κληρὸς καὶ Λαὸς δὲν θεωροῦνται πλέον μέλη ἑνός καὶ τοῦ αὐτοῦ Σώματος, συνδεδεμένα καὶ ἐνωμένα ὀργανικά. Ὁ ρόλος καὶ οἱ ἀρμοδιότητες τοῦ Λαοῦ περιορίστηκαν στὸ ἐλάχιστο. Ὁ Λαὸς ἔγινε παθητικὸς ἀποδέκτης ὅσων τελοῦν καὶ ἐνεργοῦν οἱ Ἱερεῖς. Δὲν μετέχει ἐνεργῶς στὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὰ, καὶ ἰδιαίτερα ἡ Θεία Εὐχαριστία, δὲν θεωροῦνται πλέον ἔργα «τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ Πρεσβυτέρου», ἀλλὰ ἔργα «τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ Πρεσβυτέρου γιὰ τὴν Ἐκκλησία» (στὴν Ὀρθόδοξη Λειτουργία, ἀντίθετα, ὅλες οἱ εὐχές εἶναι σέ πληθυντικὸ ἀριθμὸ, ἀπευθυνόμενες στὸν Θεὸ ἀπὸ ὀλόκληρη τὴν Ἐκκλησία: «δεόμεθα», «ίκετεύομεν», «προσφέρομεν» κ.λπ.). Τὰ Μυστήρια ἔγιναν ἔργα ἀποκλειστικά καὶ μόνο τοῦ Ἱερατείου: ὁ Λαὸς δὲν «μετέχει», ἀλλ' ἀπλῶς «παρὰκολουθεῖ» τὰ τελούμενα. Στὸ κορυφαῖο τῶν Μυστηρίων, τὴ Θ. Εὐχαριστία, τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἔπαψε νὰ χορηγεῖται στοὺς λαϊκοὺς καὶ μεταδίδεται μόνο τὸ Σῶμα (ὄστια). Ἡ παθητικὴ συμμετοχὴ στὰ Μυστήρια

επέφερε τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τήν ἴδια τήν Ἐκκλησία, ἀφοῦ αὐτή «σημαίνεται ἐν τοῖς Μυστηρίοις» (ἡ οὐσία τῆς ἔγκριται στό Μυστήριό τῆς), καί ἀργότερα ὁδήγησε στό φαινόμενο τῆς ἐκκοσμίκευσης καί τῆς ἀποχριστιανοποίησης τοῦ Δυτικοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιβολή τῆς ἀγαμίας σέ ὅλες τίς βαθμίδες τοῦ Κλήρου διεύρυνε ἀκόμη περισσότερο τό χάσμα μέ τόν Λαό, ὁ ὁποῖος στή συντριπτική του πλειοψηφία ἀποτελεῖται ἀπό ἐγγάμους.

Ἐπιπλέον, ὁ Λαός ἔγινε τό «ἀντικείμενο», πάνω στό ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἐξουσία τοῦ Κλήρου. Σέ πολλές περιπτώσεις ἡ ἐξουσία αὐτή ἔγινε καταδυνάστευση καί ἐκμετάλλευση, μέ ἀνυπολόγιστες συνέπειες γιά τόν δυτικό Χριστιανισμό. Ἰδιαίτερα, ὅταν ἀπό τόν 10ο μ.Χ. αἰ. οἱ Φράγκοι κατέλαβαν τόν Παπικό θρόνο, ἐνίσχυσαν στό ἔπακρο τήν ἐξουσία τοῦ Κλήρου, γιά τήν ἐξυπηρέτηση τῶν δικῶν τους ἐθνικοπολιτικῶν συμφερόντων. Ἐπιπλέον, ὑπέταξαν τήν Ἱερωσύνη στίς κοινωνικές πλάνες τους γιά δῆθεν φυσική διάκριση τῶν ἀνθρώπων σέ τάξεις αἵματος («εὐγενεῖς» καί «μη εὐγενεῖς»): ὁ Κλήρος διαιρέθηκε σέ «κατώτερο» (ἀπλοῦς Ἱερεῖς, προερχόμενους ἀπό τά λαϊκά στρώματα) καί «ἀνώτερο» (Ἐπισκόπους καί Ἱγουμενούς μεγάλων Μονῶν, προερχόμενους ἀποκλειστικά ἀπό τήν τάξη τῶν «εὐγενῶν»). Σέ κάποιες περιπτώσεις, μάλιστα, ἡ ἐξουσία αὐτή ἀπειλήσε τήν ἐλευθερία, ἀκόμη καί τή ζωή τοῦ Λαοῦ (Ἱερά Ἐξέταση, καύση τῶν «αἰρετικῶν» «στήν πυρά»!). Τό φαινόμενο αὐτό τοῦ ὑπερτονισμοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Κλήρου καί τῆς ἐπιβολῆς του στόν Λαό ἀποκαλεῖται συνήθως «Κληρικαλισμός».

Ἡ ἐξουσία τοῦ Κλήρου ἐπεσείασε καί, τελικά, ἀπέπνιξε τά πνευματικά χαρίσματα, πού χορηγοῦνται σέ ἀγίους ἀνθρώπους. Ἡ θέση τῶν Ἀγίων στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας ὑποβιβάστηκε. Βέβαια, τούς ἀποδίδεται ἀκόμη τιμή, ὅμως τά αὐθεντικά κριτήρια τῆς ἀγιότητος ἐξέλειψαν: ἐπειδή ἔπαψαν νά ὑπάρχουν γνήσιοι Ἅγιοι, «ἀγιοποιοῦνται» πλέον ὅσοι διαπρέπουν σέ κοινωνικές δραστηριότητες, σέ φιλανθρωπικά ἔργα, στήν καλλιέργεια τῶν γραμμάτων (Θεολογία, Φιλοσοφία), σέ ἀγῶνες γιά τή «δόξα» τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα δέ ἐπιφανεῖς Κληρικοί καί Πάπες! Ἡ αὐθεντία τῶν Ἀγίων, ἐπίσης, κλονίστηκε: οἱ Ἅγιοι ἔπαψαν νά θεωροῦνται «φωστῆρες» καί «διδάσκαλοι» τῆς Ἐκκλησίας καί τή θέση τους κατέλαβαν οἱ λεγόμενοι «ἀκαδημαϊκοί θεολόγοι».

Ἀπό τόν ἀκραῖο Κληρικαλισμό στήν ἀπόρριψη

Ο Προτεσταντισμός, μέ τήν ἐμφάνισή του ἀπό τόν 16ο μ.Χ. αἰ., ἀντέδρασε σέ ὅλες αὐτές τίς ἀκρότητες τοῦ Παπισμοῦ, ἀλλά καί σέ πολλές ἄλλες, στήν προσπάθειά του νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ Κλήρου καί νά ἐπανεῦρει τήν «αὐθεντικότητα» τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ. Πίστεψε ὅτι αὐτό θά γίνει μέ ὁδηγό μόνο τήν Ἁγία Γραφή καί ἄρχισε νά ἀπορρίπτει ὅ,τι μέ τήν πρώτη ματιά φαίνεται ὅτι δέν ἔχει ἰσχυρά ἐρείσματα σ' αὐτήν. Ὅμως, ἡ Ἁγία Γραφή δέν ἐρμηνεύεται μέ τήν κοινή λογική καί ἔξω ἀπό

*Γυναῖκες ἀσκοῦν τό ἔργο τῆς Ἱερωσύνης
σέ κάποιες χριστιανικές ομάδες (αἱρέσεις).*

τόν φυσικό της χώρο, τήν Ἐκκλησία. Δυστυχῶς, οἱ περὶ Ἐκκλησίας, Μυστηρίων καί Ἱερωσύνης ἀλήθειες ἦταν οἱ πρώτες πού ὑπέστησαν τήν ἀπόρριψη ἢ τήν ἀλλοίωση ἀπό τό προτεσταντικό κίνημα.

Ἡ οὐσία τῆς Ἐκκλησίας, κατά τίς ἀντιλήψεις τῶν μεταρρυθμιστῶν, δέν ἔγκριται στό Μυστήριό τῆς, ἀφοῦ αὐτά δέν γίνονται πλέον ἀποδεκτά, ἀλλά στήν προσωπική πίστη. Σώζεται ὅποιο ἀποφασίζει προσωπικά νά πιστέψει, δηλαδή νά δεχθεῖ τόν Χριστό σάν προσωπικό Σωτῆρα καί Λυτρωτή του, καί τή στιγμή ἀκριβῶς πού ἀποφασίζει νά πιστέψει. Τό Βάπτισμα καί ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι συμβολικά στή πράξις καί τελετές, πού δέν συμβάλλουν οὐσιαστικά στή σωτηρία. Τό μέν Βάπτισμα εἶναι τυπική ἐπιβεβαίωση τῆς «σωτηρίας», πού ἔχει ἤδη συντελεστεῖ, στή δέ Εὐχαριστία ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος ἀπλά καί μόνο συμβολίζουν τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ὁρατή ὄψη τῆς Ἐκκλησίας σχεδόν ἀπορρίπτεται. Στή μυστική καί ἀόρατη Ἐκκλησία ἀνήκουν ὅσοι συνδέονται μεταξύ τους «διά πίστεως». Αὐτοί, βέβαια, ἔχουν καί ἐξωτερικά μιᾶ ὑποτυπώδη δομή καί ὀργάνωση, ὅμως στήν πραγματικότητα εἶναι διασπασμένοι σέ ἀνεξάρτητες καί ἀλληλοκατηγορούμενες ομάδες («ἐκκλησίες»!).

Στίς ομάδες αὐτές κυρίαρχο στοιχεῖο εἶναι ὁ Λαός (Λαϊκοκρατία - Ὀχλοκρατία). Εἰδική Ἱερωσύνη δέν ἀναγνωρίζεται, ἀφοῦ ἡ Ἱερωσύνη θεωρεῖται ὅτι ἀνήκει σέ ὅλο τόν Λαό (γενική Ἱερωσύνη). Βέβαια, σέ κάθε ομάδα προΐστανται κάποιοι «Ποιμένες» ἢ «Πάστορες» («Πρεσβύτεροι», «Ἐπίσκοποι» ἢ «Διάκονοι»), ὅμως αὐτοί δέν εἶναι μόνιμοι Λειτουργοί. Ἐκλέγονται, συνήθως, γιά συγκεκριμένο διάστημα, ἀσκοῦν προσωρινά τά ἔργα τῆς Ἱερωσύνης καί ἔπειτα παραδίδουν τήν

«ἐξουσία» τους σέ ἄλλους. Ἐπίσης, τελοῦν τό Βάπτισμα, τήν Εὐχαριστία καί τά τῆς λατρείας, ἐπειδὴ ὁμως οἱ πράξεις αὐτές δέν ἀναγνωρίζονται ὡς Μυστήρια πού σώζουν, κατ' ἐξοχήν ἔργο τους εἶναι **τό κήρυγμα**.

Κάτι ἀντίστοιχο συμβαίνει καί μέ τήν ἀγιότητα. Θεωρητικά, ὁ Προτεσταντισμός τήν ἀποδέχεται καί ὑπερτονίζει τήν προσωπική σχέση μέ τόν Θεό, χωρίς τήν ἀναγκαιότητα τῆς Ἐκκλησίας, τή στήριξη τῶν ἐν Χριστῶ ἀδελφῶν καί τή διαμεσολάβηση τῆς Ἱερωσύνης. Ὅμως, τήν θεωρεῖ κατάσταση ὄλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή ἀπορρίπτει τήν εἰδική ἔννοια τῆς ἀγιότητος. Ἄγνοεῖ τό γεγονός ὅτι κάποια μέλη τῆς Ἐκκλησίας μπορεῖ νά προοδεύσουν στήν ὁμοίωση πρός τόν Θεό, ὥστε νά γίνουν γνήσιοι «φίλοι Χριστοῦ», νά λάβουν πνευματικά χαρίσματα, νά ἐπιτελοῦν τά «ἔργα» πού ἐπιτελεῖ Ἐκεῖνος καί μεγαλύτερα ἀπό τά «ἔργα» πού ἐπιτελεῖ Ἐκεῖνος (Ἰω. 12,12, δηλ. νά θαυματουργοῦν), νά προβάλλονται ἀπό τήν Ἐκκλησία ὡς πρότυπα γιά τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς καί τούς ἀποδίδεται ἰδιαίτερη τιμή. Αὐτή ἡ κατάσταση ἐπιτυγχάνεται, βέβαια, μόνο ἐντός τῆς μίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καί ὄχι στίς προτεσταντικές αἰρετικές παραφυάδες. Ἐνα μέρος τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἀναζητῶντας τά πνευματικά χαρίσματα τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ἐξέλαβε ὡς τέτοια τά διάφορα φαινόμενα πλάνης, πού ἐπιτελοῦνται μέ τή δαιμονική ἐνέργεια καί εἶναι πολύ γνωστά στήν Ὁρθόδοξη Παράδοση.

Ἡ μαρτυρία

τῆς ἐκκλησιαστικῆς Παράδοσης

Ἄν ὁ Παπισμός ἀπομακρύνθηκε ἀρκετά ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας στό ζήτημα τῆς Ἱερωσύνης, ὁ Προτεσταντισμός ἀπομακρύνθηκε πολύ περισσότερο. Ἀπέριψε τή μυστηριακή Ἱερωσύνη καί καλλιέργησε τόν ἀτομισμό (ἀπ' εὐθείας σχέση μέ τόν Θεό) στή διαδικασία τῆς σωτηρίας. Ὅμως, ὁ ἀτομισμός (ἡ λεγόμενη «φαρισαϊκή εὐσέβεια») εἶναι ἐκεῖνο πού στιγματίζει ὁ Κύριος στά Εὐαγγέλια, ἐκεῖνο πού καταπολεμᾷ ἡ Ἁγία Γραφή καί ἐκεῖνο πού ἡ Ὁρθόδο-

ξη Παράδοση θεωρεῖ ὡς μέγιστη πνευματική ἀσθένεια. Κανείς δέν μπορεῖ νά σωθεῖ μέ μιά τέτοια ἀπ' εὐθείας σχέση μέ τόν Θεό. Σώζονται μόνο ὅσοι μέσα στήν Ἐκκλησία ἀγωνίζονται μαζί μέ τούς ἀδελφούς τους («σύν πᾶσι τοῖς ἀγίοις!»), «ἀλλήλων τά βάρη βασιτάζοντες» καί μόνο ἔτσι «ἀναπληροῦντες τόν νόμον τοῦ Χριστοῦ» (Γαλ. 6,2). Γι' αὐτό οἱ μεγάλοι Πατέρες, στό πνεῦμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τόνιζαν συνεχῶς ὅτι «ἐκτός Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει σωτηρία»!

Ἡ προτεσταντική ἀτομική «εὐσέβεια» ὑπονοεῖ σαφῶς ὅτι ἡ ἐνεργός παρουσία τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι τόσο ἀναγκαία γιά τή σωτηρία. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται νά κατέχει ὅλες τίς προϋποθέσεις τῆς σωτηρίας! Ὅμως, στήν Ὁρθοδοξία ὁ Χριστός εἶναι συνεχῶς παρών καί ἐνεργῶν στή ζωή τῶν πιστῶν, διά τῆς Ἐκκλησίας Του, διά τῶν ἱερῶν Μυστηρίων καί διά τῆς εἰδικῆς Ἱερωσύνης. Οἱ Κληρικοί μετέχουν ἀκριβῶς στήν Ἱερωσύνη τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως Χριστοῦ. Ἐκκλησία, Ἱερωσύνη καί Μυστήρια συνδέονται στενά μεταξύ τους: χωρίς Ἱερωσύνη δέν τελοῦνται Μυστήρια, χωρίς Μυστήρια δέν ὑπάρχει Ἐκκλησία καί χωρίς Ἐκκλησία δέν ὑπάρχει σωτηρία. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἱερωσύνη εἶναι ἀπαραίτητος ὅρος τῆς σωτηρίας μας. Γι' αὐτό καί προτυπώνεται σαφῶς στήν Παλαιά Διαθήκη: ὅπως ἐκεῖ ὑπῆρχε ἡ γενική Ἱερωσύνη τοῦ Λαοῦ (τό «βασιλείων ἱεράτευμα») καί ἡ εἰδική ὅσων λάμβαναν τό εἰδικό χρίσμα νά τελοῦν τίς θυσίες, ἔτσι καί στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει καί ἡ γενική καί ἡ εἰδική Ἱερωσύνη. Ἡ πρώτη ἀναφέρεται στήν δυνατότητα κάθε πιστοῦ νά θυσιάζεται γιά τή σωτηρία του. Ἡ δεύτερη ἀναφέρεται στό «χάρισμα» πού ἔχει δοθεῖ σέ κάποιους μέ τή Χειροτονία τους νά τελοῦν τά Μυστήρια.

Τό χάρισμα αὐτό δέν ἐκτρέπεται σέ οποιαδήποτε μορφή ἐξουσίας, καταπιεστικῆς τοῦ Λαοῦ, ὅπως συνέβη στόν Παπισμό. Εἶναι χάρισμα διακονίας τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ καί θυσίας: ὅπως ὁ Χριστός «οὐκ ἤλθεν διακονηθῆναι ἀλλά διακονῆσαι» (Ματθ. 20,28), ἔτσι καί οἱ φορεῖς τῆς Ἱερωσύνης Του ὑπάρχουν γιά νά ὑπηρετοῦν καί νά θυσιάζονται. Ἡ Ἱερωσύνη μόνο στό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί σέ σχέση μέ τόν Λαό ὑπάρχει. Οὔτε ὁ Κλῆρος χωρίς τόν Λαό, οὔτε ὁ Λαός χωρίς τόν Κλῆρο μπορεῖ νά συνιστᾷ Ἐκκλησία. Ἡ παρουσία τοῦ Λαοῦ εἶναι ἀπαραίτητη στήν τέλεση τῶν Μυστηρίων: τά Μυστήρια εἶναι ἔργα τῆς Ἐκκλησίας διά τοῦ Ἱερέως καί ὄχι τοῦ Ἱερέως γιά τήν Ἐκκλησία.

Μεταξύ τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ μπορεῖ κάποιος νά λαμβάνουν πνευματικά χαρίσματα, ἐπιτυγχάνοντας τόν στόχο τῆς ἀγιότητος (θεώσεως). Στή αὐθεντική λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει ἀνταγωνισμός μεταξύ χαρισματούχων (Ἀγίων) καί μόνιμων Λειτουργῶν (Κληρικῶν), οὔτε τίθεται ζήτημα προτεραιότητος μεταξύ «χαρίσματος» καί «θεσμοῦ»: οἱ Ἅγιοι σέβονται ἀπόλυτα τούς Κληρικούς τῆς Ἐκκλησίας καί οἱ Κληρικοί σέβονται καί τιμοῦν τούς Ἅγίους, ὄχι μόνο μετά τήν κοίμησή τους, ἀλλά καί ἐν ζωῇ. Στίς περισσότερες περιπτώσεις, μάλιστα οἱ ἰδιότητες αὐτές συμπίπτουν στά ἴδια πρόσωπα, δηλ. οἱ Ἅγιοι εἶναι καί Κληρικοί τῆς Ἐκκλησίας.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΙΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΕΚΔΟΤΗΣ:
ΙΕΡΕΥΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΙΑΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ
221 32 ΤΡΙΠΟΛΙΣ, ΤΗΛ: 2710 222286

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
MATRIX DESIGN, ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 9, 221 32 ΤΡΙΠΟΛΙΣ